

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/173929,Zbrodnia-na-rodzinie-Szaperow-Archiwalna-sroda-na-Przystanku-Historia-IPN-w-Krak.html>
31.05.2024, 01:10

„Zbrodnia na rodzinie Szaperów”. Archiwalna środa na Przystanku Historia IPN w Krakowie

23 listopada 2022 r. w ramach cyklu „Archiwalne środy” w Centrum Edukacyjnym „Przystanek Historia” IPN w Krakowie Ryszard Kotarba z oddziałowego archiwum wygłosił prelekcję pt. „Zbrodnia na rodzinie Szaperów (ZAL Plaszow, listopad 1943 r.)”. Spotkanie wzbogaciła prezentacja dokumentów.

W listopadzie 1943 r. w niemieckim obozie pracy przymusowej (Zwangsarbeitslager Plaszow) zostali rozstrzelani Antoni Szaper, nauczyciel oraz jego dzieci: Tadeusz, Jan, Juliusz i Krystyna. Epizod ten wydaje się być jednym z wielu, ale okoliczności i przebieg zdarzeń były nietypowe i kontrowersyjne. W setkach relacji i zeznań nie zanotowano podobnego faktu, iż nowi więźniowie do obozu trafili jako Polacy, zostali umieszczeni w baraku „polskim”, pracowali z innymi Polakami i nagle – potraktowani jak Żydzi – w jednej chwili zostali rozstrzelani.

Trzeba pamiętać, że w ZAL Plaszow status więźnia żydowskiego i polskiego znacznie się różniły, a więźniowie – Polacy nie podlegali zbiorowym egzekucjom. Częściowo zachowane dokumenty nie pozwalają na precyzyjne ukazanie całego mechanizmu zbrodni, ale istnieją przesłanki by sądzić, że z nieustalonych przyczyn doszło do denuncjacji i oskarżeń rodziny na gestapo. Historię zdarzenia pokazują akta z archiwum IPN oraz zachowane fotografie i dokumenty rodzinne.

Spotkanie na „Przystanku Historia” poprowadził Rafał Dyrzc, naczelnik Oddziałowego Archiwum IPN w Krakowie.